

Asia: VN/33767/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi syöpäsairauden vaaraa aiheuttavista, perimää vaurioittavista ja lisääntymiselle vaarallisista tekijöistä työssä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työterveyslaitos pääasiassa puoltaa esitettyjä muutoksia ja täydennyksiä syöpäsairauden vaaraa aiheuttavista, perimää vaurioittavista ja lisääntymiselle vaarallisista tekijöistä työssä annettuun valtioneuvoston asetukseen (113/2024).

Työterveyslaitos pitää perusteltuna esitystä veren lyijypitoisuuden sitovan raja-arvon laskemisesta tasolle 150 µg/l. Asetuksessa mainitun työntekijän hengitysilman lyijynpitoisuuden, joka aiheuttaa työnantajan velvollisuuden erityisesti tarkkailla työpaikan ilman lyijypitoisuutta ja työntekijöiden veren lyijypitoisuutta, tulisi kuitenkin olla alempi kuin nyt ehdotettu 0,015 mg/m³. Euroopan kemikaaliviraston riskinarviointikomitean arvion mukaan pitkäaikainen altistuminen 0,004 mg/m³ ylittävälle hengitysilman lyijypitoisuuksille voi johtaa veren lyijypitoisuudelle esitetyn sitovan raja-arvon 150 µg/l ylittymiseen. Veren lyijypitoisuuden seurantaan velvoittavan ilman lyijypitoisuuden tulisi siksi olla enintään 0,004 mg/m³.

Työnantajaa veloitetaan erityisesti tarkkailemaan työpaikan ilman lyijypitoisuutta ja työntekijöiden veren lyijypitoisuutta myös silloin, kun yksittäisten työntekijöiden verestä mitataan lyijypitoisuuksia, jotka ovat suurempia kuin 90 µg Pb/l verta. Ottaen huomioon lyijyn kertyvyyden elimistöön Työterveyslaitos katsoo, että veren lyijypitoisuuksien seuranta on syytä aloittaa jo silloin, kun työssään altistumattoman väestön viiteraja on toistuvissa mittauksissa ylittynyt useammalla työntekijällä.

Työterveyslaitos puoltaa perustelumuiustiossa esitettyjä periaatteita terveydentilan seurantaan, jotka ovat linjassa Työterveyslaitoksen työterveyshuolloille laatiman ohjeistuksen kanssa (Karvala ym. Altistelähtöinen työterveysseuranta, Duodecim, 2019). Neurologisten haittojen osalta Työterveyslaitos toteaa, että nämä ovat todennäköisimpiä työntekijöillä, jotka ovat työskennelleet pitkään lyijylle altistavissa tehtävissä ja joilla on aiempaa historiaa kohonneista veren lyijypitoisuuksista. Tämän vuoksi työterveyshuolloissa on oleellista kerätä tietoa myös aiempiin työtehtäviin ja työsuhteisiin liittyvästä altistumisesta. Perustelumuiustiossa tulisi mainita, että työntekijän altistumishistoria tulee huomioida terveydentilan seurannassa.

Työterveyslaitos pitää perusteltuna asetuksessa esitettyä velvoitetta seurata veren lyijypitoisuutta työntekijöillä, jotka voivat tulla raskaaksi ja joiden veren lyijypitoisuus ylittää kansallisen työssään altistumattomia koskevan viitearvon. Kuten perustelumuiotiossa todetaan, seurantavelvoitteen tulee koskea fertiili-ikäisiä naisia, ellei raskauden mahdollisuutta, myös tulevaisuudessa, ole erikseen suljettu pois. Seurannassa todettuun altistumiseen liittyvien toimenpiteiden osalta perustelumuiotiossa viitataan lääkärin tekemään yksilölliseen arvioon. Työterveyshuollon tueksi, myös työnantajan suuntaan, muistioon tulisi lisätä lause, jossa todetaan, että mikäli työntekijöillä, jotka voivat tulla raskaaksi, veren lyijypitoisuudessa havaitaan työperäisestä altistumisesta johtuva selkeä nouseva trendi, altistumisen hallintaa tulee tehostaa. Työterveyshuolto tarvitsee myös erilliset tarkemmat ohjeet terveydellisen merkityksen arviointiin erityisesti lyijyn sikiövaikutusten osalta, jotta varmistetaan raskauden suojele, mutta vältetään mahdolliset ylilyönnit (esim. tarpeettomat kelaatiohoidot). Ohjeistuksessa tulee huomioida, että matalilla veren lyijypitoisuuksilla sikiövaikutusten riski on marginaalinen.

Asetuksessa mainitaan atomispektroskopiset menetelmät ensisijaisina menetelminä veren lyijypitoisuuden määrittämiseen. Atomispektroskopiset tekniikat kattavat sekä ajanmukaisia, herkkiä tekniikoita (erityisesti ICP-MS), että tekniikoita, joiden herkkyys ei välttämättä riitä altistumattomien viiterajan tasolla olevien veren lyijypitoisuuksien määrittämiseen. Työterveyslaitos esittää, että perustelumuiotioon lisätään lause, jossa todetaan, että käytettävillä analyysimenetelmillä tulee pystyä luotettavasti määrittämään työssään altistumattomien viiterajan tasolla olevat veren lyijypitoisuudet.

Työterveyslaitos puoltaa esitystä tiettyjen aineiden sitovien raja-arvojen yhdenmukaistamisesta HTP-arvojen kanssa ja näiden aineiden HTP-arvojen kumoamisesta. Ehdotus selkeyttää tilannetta työpaikoilla, kun tietylle aineelle ja vertailuajalle ei ole samaan aikaan voimassa kahta toisistaan poikkeavaa raja-arvoa.

Työterveyslaitos pitää tärkeänä, että asetusmuutos julkaistaan ja siitä viestitään työpaikoille hyvissä ajoin ennen sen suunniteltua voimaantuloa 9.4.2026. Viestintää tarvitaan erityisesti lyijyn uusista sitovista raja-arvoista ja näihin liittyvistä seurantakäytännöistä.

Koivula Antti
Työterveyslaitos

Taxell Piia
Työterveyslaitos